

Ποιμαντική πολλαπλών διαδρομών

Τοῦ κ. Α. Μ. ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΥ

Ἀναπλ. Καθηγητοῦ τοῦ Παν/μίου Ἀθηνῶν

Θεός, Ἄνθρωπος, Κόσμος

Ἄν ἡ Ποιμαντική χαρακτηρίζεται ὡς «τέχνη τεχνῶν καὶ ἐπιστήμη ἐπιστημῶν» εἶναι γιατί αὐτὸ «τὸ πολυτροπώτατον ζῶον καὶ ποικιλώτατον», τὸν ἄνθρωπο (Γρηγόριος ὁ Θεολόγος), προσπαθεῖ νὰ τὸν ἐντάξει ἢ καλλίτερα νὰ τὸν συντάξει καὶ συνάξει στὴν μοναδικὴ σὺναξη προσώπων καὶ καταστάσεων πὸ ἀποτελεῖ ἡ Ἐκκλησία, στὴ μοναδικὴ Ποίμνη ὑπὸ τὸν ἕνα Ποιμένα. Ἐπιχειρεῖ μὲ ποικίλους καὶ πολλοὺς τρόπους χαράσσοντας πολλαπλοὺς δρόμους νὰ προσεγγίσει τὸν ἄνθρωπο καὶ νὰ τοῦ ὑποδείξει τὴ μία καὶ μοναδικὴ Ὁδὸ, πὸ ἂν τὴν ἀκολουθήσει θὰ μπορέσει νὰ ζήσει ἀληθινὰ καὶ νὰ βρεῖ τὴν ὀρθὴ σχέση μὲ τὸν ἑαυτό του, τὸν ἄλλο ἄνθρωπο μεμονωμένα, τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους ὡς ὀμάδες καὶ κοινωνία στὴ στενότερη καὶ εὐρύτερη ἔννοια, τὴ φύση καὶ τὸν κόσμος, τὸν Ἄλλο μὲ κεφαλαῖο ἄλφα, στὴν κοινωνία Του ὡς τριαδικοῦ Θεοῦ.

Ἡ Ποιμαντικὴ εἴτε ὡς ἐπιστήμη εἴτε ὡς τέχνη διαποιμάνσεως προσφέρει τὶς ὑπηρεσίες της στὸν συγκεκριμένο ἄνθρωπο, ὥστε νὰ τὸν βοηθήσει ἐνῶ θὰ μένει κεντρομόλα προσανατολισμένος στὸν βαθύτερο ἑαυτό του, νὰ μπορεῖ κεντρόφυγα νὰ ξεφύγει — ὑπερβαίνοντας τὸ ἀτομικὸ του ἐγὼ καὶ γινόμενος πρόσωπο — πρὸς τὸν ἄλλο, τοὺς ἄλλους, τὸν ὅλως Ἄλλο. Τότε ὁ ἐγὼ-κεντριεὶς του δὲν εἶναι ἕνα τέρας ἀλλὰ μία ἀφετηρία. Τὸ πέρασμα ἀπὸ αὐτὸν εἶναι ἀπαραίτητο γιὰ νὰ ἐπιτευχθεῖ ἡ ἀπαιτούμενη στροφή ἢ στροφὲς πὸ χρειάζονται γιὰ τὴν κίνησή μας πρὸς τοὺς ἄλλους.

Τὸ Ἐγὼ ὡς συμπλέκτης

Εἶναι φορὲς πὸ αἰσθάνομαι ὅτι τὸ Ἐγὼ μας λειτουργεῖ ὡς συμπλέκτης πὸ πρέπει νὰ ἐνεργοποιηθεῖ ὥστε νὰ καταστήσει ἐλεύθερη τὴν κίνηση χωρὶς ἐμπόδια, πρὸς ὅποιαδήποτε κατεύθυνση ἢ ταχύτητα θελήσουμε νὰ προσανατολίσουμε τὸ ὄχημα. Ἐτσι λοιπὸν, τὸ Ἐγὼ ὡς συμπλέκτης ἀποτελεῖ ὄργανο-κλειδί γιὰ νὰ κινηθοῦμε, γιατί ἄλλιῶς κινδυνεύουμε νὰ παραμείνουμε πάντα νεκροὶ καὶ ἀκί-

νητοι... Τὸ «νεκρὸ σημεῖο» («point mort»), ὡς γνωστὸν, δὲν εὐνοεῖ καμία κίνηση. Ὁ συμπλέκτης ἄλλωστε ἀποκομμένος καὶ ἀπομονωμένος ἀπὸ τοὺς ἄλλους συντελεστὲς κίνησης εἶναι κι αὐτὸς ἄχρηστος. Παραμένουν ἀντικρουστά, τὸ Ἐγὼ, δηλαδή καὶ οἱ ἄλλοι, ἀδρανικοποιημένοι.

Τὴ σύμπτωση ἀλήθεια, πὸ αὐτὸ τὸ καὶ στὴ γραμματικὴ ὀνομάζεται συμπλεκτικὸς σύνδεσμος. Στὴν περίπτωσή μας ὁμως δὲν λειτουργεῖ μόνον «γραμματικὰ» ἀλλὰ καὶ «πνευματικὰ» (γράμμα-πνεῦμα). Συμπλέκει τὶς σχέσεις τοῦ Ἐγὼ στὴν διαπλοκότητά τους καὶ στὴν ἀμοιβαιότητά τους. Τὸ σχῆμα ἐγὼ καὶ ὁ ἑαυτός μου, ἐγὼ καὶ ὁ ἄλλος, ἐγὼ καὶ οἱ ἄλλοι, ἐγὼ καὶ ἡ φύση-κόσμος, ἐγὼ καὶ ὁ Ἄλλος — ἀλλὰ καὶ οἱ δρόμοι (ἐγὼ καὶ ἡ μέθοδος) πὸ καθιστοῦν αὐτὲς τὶς σχέσεις δυνατὲς — δὲν λειτουργεῖ παρατακτικὰ ἢ ἀντιθετικὰ ἢ ἔξω ἀπὸ μένα, ἀλλὰ ἐνωτικὰ-συμπλεκτικὰ.

Ὁ ποιητὴς καταφέρνει μὲ τὸ στίχο του καὶ τὴ μεστή εἰκόνα μὲ τὴν ὁποία μᾶς προικίζει νὰ διαζωγραφίσει τὸ ὄνειρο τῆς Ποιμαντικῆς.

«Βλέπεις, εἶπε, εἶναι οἱ Ἄλλοι
καὶ δὲ γίνεται Αὐτοὶ χωρὶς Ἐσένα
καὶ δὲν γίνεται μ' Αὐτοὺς χωρὶς, Ἐσὺ

.....»

(Ὁδυσσεὺς Ἐλύτης).

Τότε δὲ χάνεσαι Ἐσὺ κι Ἐσὺ ὅπως σὲ ἀντιπροσωπεύουν οἱ ἄλλοι ἔτσι καὶ τοὺς ἐκ-προσωπεῖς.

«Ἥμασταν ὅλοι μαζί,
μὰ θαρρεῖς πὸς αὐτὸς ἦταν ὅλοι»

(Μανόλης Ἀναγνωστάκης).

Ἐδῶ, σίγουρα, ἡ ποίηση ψελλίζει αὐτὸ πὸ μία Ὁρθόδοξη Ἀνθρωπολογία, ἰδιαίτερα στὴν ποιμαντικὴ της διάσταση, προβάλλει ὡς ἀπαραίτητο θεμέλιο γιὰ τὴν οἰκοδόμηση ὀρθῶν σχέσεων μὲ τὸν σύμπαντα κόσμο*.

Ποιμαντικὴ προσέγγιση καὶ ἀποτελέσματα

Αὐτὲς ἀκριβῶς τὶς σχέσεις προσπάθησα στὴν ἀρθρογραφία τῶν τελευταίων τριάντα μηνῶν ἀπὸ τὶς φιλόξενες στήλες τοῦ «Ἐφημερίου» νὰ προσεγγί-

γίω ποιμαντικά και να προσφέρω ως «παντοπόρος άπορος» (Σοφοκλής, *Άντιγόνη*) κάποια περάσματα (πόρους) στις ά-πορίες και κάποιες δι-εξόδους στα ά-διέξοδα της εποχής μας. Αυτό ακριβώς είναι και το χρέος της Ποιμαντικής Θεολογίας σήμερα, να βγάξει (εκβάλλει) σαν πλούσιος οικοδεσπότης από το θησαυροφυλάκιό του καινούριους και παλιούς θησαυρούς (πρβλ. Ματθαίου ιγ' 52) για να διακονήσει τις ανάγκες των φιλοξενουμένων του. Το ίδιο ρήμα μάς υποβάλλει την εικόνα του ποταμού που εκβάλλει στην άπεραντη θάλασσα τα πολλά ύδατα που συγκέντρωσε ή παρέσυρε στη διάβασή του μέσα από ποικίλες πηγές και τοπία.

Είναι αλήθεια, ότι, αν θελήσουμε να κατανείμουμε στις *ένότητες* που ήδη υπαινιχτήκαμε πιο πάνω τα άρθρα μας αυτά, θα δυσκολευόμαστε να βρούμε μία αυστηρή κατηγοριοποίησή τους. Κανένα άρθρο δεν διαχωρίζεται κατ' άπόλυτο τρόπο από το άλλο. Οι σχέσεις εμπλέκονται στην πολλαπλότητά τους. Τα συνδέει όποσδήποτε ή *ποιμαντική προσέγγιση* των θεμάτων που είναι ή «ειδοποιός ένότητά» τους. Αυτό τους δίνει την ιδιότητα των συγκοινωνούντων δοχείων που επικοινωνούν το ένα με το άλλο.

Παράλληλα όμως το αντικείμενό τους και ή σχέση του Έγώ με αυτό προσδίδει το «ειδικό βάρος» και την «οπτική γωνία» υπό την οποία θεώμεθα τη σχέση αυτή. Έτσι, παρά τη φαινομενική δυσκολία, καθίσταται τελικά έφικτή ή κατανομή τους, έπειδή ακριβώς υπάρχει ό καμβάς πάνω στον όποιο αποτυπώνεται το διάγραμμα ενός *Έγχειριδίου Ποιμαντικής Θεολογίας*, που οι έπι μέρους ένότητες καταγράφονται κατ' καιρούς στο περιοδικό, του όποιου την φιλοξενία αναγνωρίζουμε με εύγνωμοσύνη.

Η μακρά ένασχόλησή μας με την ποιμαντική επικαιρότητα μάς υποχρεώνει σε μία συνεχή έγρηγορη για να ξεχωρίζουμε με τη βοήθεια του Θεού τα σπουδαία από τα άσήμαντα και να συγκρατούμε τα άξια προσοχής από τα έφήμερα που παρέρχονται. Άν ή επικαιρότητα λειτουργεί καταλυτικά στη συγγραφή των άρθρων, έν τούτοις «θύμησης παλιές, ανεξίτηλες στο είκονοστάσι της μνήμης» παίζουν ένα σημαντικό ρόλο.

Τό αποτέλεσμα; Έχεις τη συναίσθηση ότι μέσα στα γραπτά σου «υπόθηκεύεις» τό είναι σου. Έπιχειρείς με τα γραμμάτια - άρθρα σου να έξοφλήσεις τό μεγάλο σου χρέος, αλλά μένεις συνεχώς με άνεκπλήρωτες έπιθυμίες και υποχρεώσεις, μιá ζωή

στο δούναί και στη χρέωση, μεταξύ έπιθυμίας και έλλειψης. Ό προϋπολογισμός σου ένώ θέλεις να είναι αναπτυξιακός μένει άθεράπευτα και συνειδητά έλλειμματικός και άπλά διαχειριστικός. Είναι σά να υπογράφεις άκάλυπτες έπιταγές έχοντας την έλπίδα ότι κάποιο θαύμα θα αναπληρώσει τα έλλειπντα και θα θεραπεύσει την ασθένειά σου.

Έν τούτοις έπιμένεις και συνεχίζεις.

(Συνεχίζεται)

* Ό Γέροντας Πορφύριος έλεγε χαρακτηριστικά ότι «είμαστε όλοι ένα και να κάνουμε προσευχή τόσο για τους ζώντες, όσο και για τους κεκοιμημένους. Τόνιζε ότι δεν πρέπει να λέμε "Κύριε Ίησού Χριστέ, έλέησον τον τάδε" ή "έλέησον ήμάς", αλλά "Κύριε Ίησού Χριστέ, έλέησόν με", διότι, όπως μάς έξηγούσε, έφόσον ή Έκκλησία του Χριστού είναι ένα σώμα, μέσα στο "έλέησόν με" περιλαμβάνονται και οι ζώντες και οι τεθνεώτες. Και ότι, αν ή προσευχή δεν έπεκτείνεται σε όλους, τότε δεν είναι εκκλησιαστική». (Άπό τό βιβλίο του Κλείτου Ίωαννίδη, *Ό Γέρον Πορφύριος, Μαρτυρίες και έμπειρίες*, Άθήνα 1993, σ. 94, σε συνομιλία του με τον Άρχιμανδρίτη π. Δανιήλ Γούβαλη).

ΝΕΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ

Άλεξ. Μ. Σταυρόπουλου, *Η ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑ ΤΩΝ ΕΙΚΟΝΩΝ (ποιμαντική προσέγγιση)*. «Φυλλάδια επικαιρότητας», άριθ. 34. Άθήνα 1994, σσ. 56.

Στό χώρο της ποιμαντικής επικοινωνίας της Έκκλησίας με τό Λαό, άνήκει και ή ποιμαντική προσέγγιση των «εικόνων», οι όποιες συνήθως προβάλλονται στην κοινωνία μας από τα σύγχρονα μέσα επικοινωνίας (ραδιόφωνο, τηλεόραση, τύπο, διαφημίσεις κ.ά.) και εκπέμπουν συνήθως ποικίλα μηνύματα. Με την προσέγγιση αυτή επιχειρείται άμεση άναφορά και «παραπομπή» των εικόνων - μηνυμάτων στις αλήθειες του Ευαγγελίου, με τη βοήθεια οδηγητικών εικόνων, ώστε να έλευθερωθούμε από την «αυτοκρατορία» των εικόνων που γοητεύουν, αλλά ταυτόχρονα και μάς καταδυναστεύουν.

Μ. Δανέζη - Στρ. Θεοδοσίου (Άστροφυσικών), *ΑΣΤΡΟΛΟΓΙΑ, Θρησκεία ή Έπιστήμη;* Άθήνα 1994, σχήμα 12Χ17 έκατ., σσ. 64.

Η έξαρση ένασχόλησης πολλών ανθρώπων με την Άστρολογία, φθίνοντας του 20ού αιώνα, όδήγησε την Άπ. Διακονία στην έκδοση αυτού του φυλλαδίου. Δύο έπίκουροι Καθηγητές της Άστροφυσιικής δίνουν άπάντηση στο έρώτημα αν ή Άστρολογία είναι θρησκεία ή έπιστήμη, «ύπηρετώντας άπλά και αληθινά μόνο την έπιστημονική αλήθεια και δεοντολογία». Στόν πρόλογο, όμως, της Άπ. Διακονίας παρατίθεται τεκμηριωμένη και ή θέση της Έκκλησίας μας άπέναντι στο θλιβερό φαινόμενο έξάρτησης των ανθρώπων από την Άστρολογία.

Ποιμαντική πολλαπλών διαδρομών*

Του κ. Α. Μ. ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΥ

Ἀναπλ. Καθηγητοῦ τοῦ Παν/μίου Ἀθηνῶν

Ἐγὼ καὶ ἡ μέθοδος

Γράφεις καὶ καταγράφεις μεθοδικὰ ἀποτυπώνοντας φωτογραφικὰ αὐτὸ ποὺ μὲ ἐκπληκτὰ μάτια ἀντικρύξεις ἔχοντας σπουδάσει στὴ σχολὴ τῶν καλῶν τεχνῶν ποὺ σὲ ικανώνει νὰ κατορθώσεις ὄχι μόνον τὸ ἐφικτὸ ἀλλὰ καὶ τὸ ἀνέφικτο, σὲ πείσμα ὄλων τῶν πιθανοτήτων ἐσὺ νὰ πετυχαίνεις τὸ ἀπίθανο καὶ τὸ ἀκατόρθωτο. Νὰ μπαίνεις σὲ περιπέτειες ὄχι μόνον σὲ δύο ἀλλὰ σὲ περισσότερους κόσμους, νὰ θέλεις νὰ ἐνοποιήσεις τὶς ἐπιστῆμες τοῦ ἀνθρώπου ὑποδεικνύοντας ταπεινὰ μὲν ἀνθρωπολογία ποὺ βγαίνει ἀπὸ τὰ σπλάχνα σου καὶ ὄχι μόνον ἀπὸ τὸ νοῦ σου. Στὸ «ἶδε ὁ ἄνθρωπος» νὰ προτείνεις ἐσὺ στοὺς συναδέλφους σου τὸ «ἶδε ἡ Ἀνθρωπολογία» ἢ σφῆζουσα.

Νὰ στοιχεῖς στὴν παράδοση καὶ νὰ προετοιμάξεις τοὺς μέλλοντες ἱερεῖς μὲ μία ἐπίκαιρα μοντέρνα σωματοψυχικὴ μέθοδο ἐντρυφώντας στὴν ἱστορία ἀκόμα καὶ τῆς ἐνορίας στὴν ὁποία θὰ ὑπηρετήσουν. Προβάλλοντας τὸν Σταυρὸ ὡς μοναδικὸ ἀήττητο τρόποιο καὶ ὡς μέθοδο ποιμαντικῆς. Πραγματικὰ εἶναι ὁ μόνος τρόπος σηκώνοντας τὸ Σταυρὸ σου νὰ μεθοδεύσεις τὸ βηματισμὸ σου ἀκολουθώντας τὸν Ἰησοῦ (μετὰ + ὁδός).

Ἐγὼ, ὁ ἑαυτὸς μου καὶ ὁ Ἄλλος

Μ' αὐτὸν τὸν τρόπο καὶ παίρνοντας αὐτὸν τὸν δρόμο ἔχεις τὴν εὐκαιρία νὰ γνωρίσεις τὸν ἑαυτὸ σου καὶ ν' ἀποκτήσεις μιὰ σχέση καλλίτερη μαζί του. Νὰ μαθαίνεις ἔστω καὶ στὸ παραπέντε, ἔστω καὶ ἐνήλικας, ὅτι ὅταν ἔχεις πάρει τὴ ζωὴ σου λάθος πρέπει νὰ τὴν ἀλλάξεις ὅσο δύσκολη καὶ ἂν εἶναι αὐτὴ ἡ ἀπόφασή σου, ὅπως καὶ κάθε ἀπόφαση. Ἐδῶ ὅμως ἔχεις ἀνάγκη ἀπὸ τὴν εὐχὴ διακριτικοῦ γέροντα γιὰ ν' ἀσκηθεῖς σωστὰ καὶ νὰ σὲ εἰσαγάγει στὴ σωστὴ σχέση μὲ τὸν ὄλως Ἄλλο ποὺ ἐσὺ δὲν ἀποτολμάς καὶ ὅμως εἶναι δυνατὸν καὶ ὄχι μόνον αὐτό, ἀλ-

λὰ νὰ εἰσέρχεται καθημερινὰ σὲ στάση ἀναφορᾶς ἀπέναντί Του προγευόμενος τὴ Βασιλεία.

Ἐγὼ καὶ ὁ ἄλλος

Ἔτσι ὅμως ἀποκτᾶς μιὰ προπαίδεια γιὰ τὶς ἀνθρώπινες σχέσεις ποὺ κινδυνεύουν ἀπὸ τὴ μιὰ στιγμή στὴν ἄλλη καὶ ξαναβρίσκεις μιὰ εὐχαριστιακὴ σχέση μὲ τὸν ἄλλο ποὺ ἔχει ξεχαστεῖ σὰν κάτι τὸ αὐτόνοητο καὶ παραλείπεται ὡς εὐκόλως ἐννοούμενο... Αὐτὸ ὅμως προϋποθέτει νὰ κοιτᾶς τὸν ἄλλο μὲ τὴν ψυχὴ στὸ βλέμμα καὶ ὄχι μὲ μισὸ μάτι.

Ἐγὼ καὶ οἱ ἄλλοι

Τότε ἔχεις τὴ διάθεση νὰ βγεις στὸν πηγαῖο πρὸς τοὺς ἄλλους ἐν πορείᾳ καὶ ὄχι νὰ μείνεις ἐκεῖ ποὺ βρίσκεσαι ἀκίνητος καὶ ἡ πορεία σου γίνεται μόνον μιὰ ἐξαγγελία. Αἰσθάνεσαι τὴν ἀνάγκη νὰ κάνεις κάτι γιὰ τοὺς ἄλλους εἴτε μόνος σου εἴτε ὡς Ἐκκλησία. Εἴτε ἀπευθύνεσαι στὴν ἑλληνικὴ κοινωνία εἴτε στὴν Εὐρωπαϊκὴ Ἐνωση εἴτε σ' ὅλη τὴν Εὐρώπη. Τότε μαθαίνεις νὰ χιτίζεις σπίτια — καὶ τὸ κοινὸ μας εὐρωπαϊκὸ σπίτι — ὡς καλὸς ἀρχιτέκτονας μὲ τοὺς ὄρους καὶ τοὺς κανόνες τῆς πνευματικῆς τέχνης καὶ τεχνικῆς.

Δὲν σ' ἐνδιαφέρουν μόνον τὰ μεγάλα σύνολα. Πηγαίνεις καὶ στὰ μικρότερα, σὲ μικρότερες ἢ μεγαλύτερες ὁμάδες. Σὲ ἰσχυρὲς ἢ περιθωριακῆς. Σ' ἐνδιαφέρει ἡ οἰκογένεια, ἡ σχέση τῶν γονιῶν μὲ τὸ σχολεῖο καὶ πῶς μπορεῖ αὐτοὶ νὰ ἐπηρεάσουν τὶς μορφωτικὲς διαδικασίες καὶ σὲ ὑπερεθνικὸ ἐπίπεδο. Προσπαθεῖς ἀκόμα τὸ διεθνὲς νὰ τὸ προσαρμόσεις στὸ ἐθνικὸ. Δὲν σὲ ἀπασχολεῖ μόνον ἡ Εὐρώπη τῶν γονέων ἢ τὸ Διεθνὲς Ἔτος Οἰκογένειας, κοιτάξεις τί κάνει ἡ Ἐκκλησία σου γιὰ τὴ διαποίμανση τοῦ γάμου καὶ τῆς οἰκογένειας στὴ χώρα σου ἢ ἀκόμα πῶς μπορεῖ νὰ συμπαρασταθεῖ σὲ εἰδικὴ κατηγορία οἰκογενειῶν ποὺ μέλη τους κρατοῦνται σὲ φυλακῆς.

Ἐγὼ καὶ ὁ κόσμος

Ἡ Ποιμαντικὴ ὅπως γνωρίζουμε μερικινὰ γιὰ

* Συνέχεια ἀπὸ τὴ σελ. 177 τοῦ ὑπ' ἀρ. 9 τεύχους.
192

τῆ σωτηρία τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ κόσμου. Αὐτὸς ὁ κόσμος ὁ μικρὸς καὶ μέγας εἶναι ἓνας τελικὰ ὅσο κι ἂν φαίνεται διαιρεμένος καὶ διασπασμένος· καὶ γι' αὐτὸν ἡ Ἐκκλησία μεριμνᾷ καὶ συντάσσεται μὲ ὅλες ἐκεῖνες τὶς δυνάμεις ποὺ ἀγωνίζονται γιὰ τὴ σωτηρία του.

Ἄν τὴν ἀπασχολεῖ ὁ κόσμος τὴν ἀπασχολεῖ καὶ ὁ τόπος μας καὶ τὸ περιβάλλον, ἡ φύση ποὺ καταστρέφεται καὶ κάνει ἐκκληση νὰ προσέξουμε. Αὐτὸς ὁ τόπος εἶναι δικός μας. Προσπαθεῖ μὲ τὸ παράδειγμα τῶν ἀγίων τῆς σὲ ἱστορίες μὲ ζῶα νὰ μᾶς φιλοτιμήσει καὶ νὰ μᾶς ὑποδείξει τὴ σωστὴ σχέση μὲ τὴν κτίση, προβάλλοντας μία σαρκωμένη θεολογικὴ οἰκολογία ποὺ σπλαχνίζεται ζῶα καὶ φυτὰ, δρυμοὺς καὶ δάση. Ἡ ἀπάντηση τῆς Ἐκκλησίας εἶναι νὰ ἐμπνεύσει τὸ σεβασμὸ πρὸς τὴ δημιουργία τονίζοντας τὴν ἱερότητα τῶν χώρων καὶ τὴ θεραπεία ποὺ ἀπορρέει ἀπ' αὐτούς. Σ' ἓναν ἀδυσώπητο καὶ ἀσέβαστο τουρισμὸ ἡ Ἐκκλησία ἀντιτάσσει ποιμαντικὰ ἕναν προσκυνηματικὸ θεραπευτικὸ τουρισμὸ γνωρίζοντας ὅτι τὰ θεμέλιά της εἶναι στὰ βουνά, ψηλότερα ἢ χαμηλότερα.

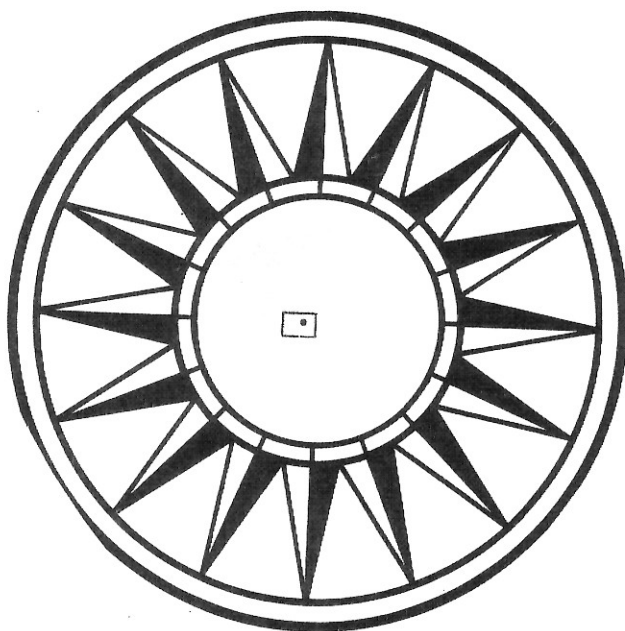
Κατακλείδα

Στὶς παραπάνω γραμμὲς διατρέξαμε τὴ θεματικὴ τῆς πρόσφατης ἀρθρογραφίας μας ἐντάσσοντάς τιν στὶς μεγάλες ἐνότητες: Ἐγὼ καὶ ἡ μέθοδος· ἐγὼ, ὁ ἑαυτός μου καὶ ὁ Ἄλλος (ὁ Θεός)· ἐγὼ καὶ ὁ ἄλλος (ὁ συνάνθρωπος)· ἐγὼ καὶ οἱ ἄλλοι (ἡ κοινωνία)· ἐγὼ καὶ ὁ κόσμος (ἡ φύση).

Μ' αὐτὸν τὸν τρόπο περιχαράκωσαμε γι' ἄλλη μιὰ φορὰ ἓνα ποιμαντικὸ ὕλικὸ ποὺ οἱ ἀναγνώστες μας ἔτσι διαρθρωμένο θὰ μπορέσουν, ὅπως πιστεύουμε, νὰ τὸ ἐντάξουν στὴν ποιμαντικὴ τους διακονία. Οἱ ἐπὶ μέρους ἐνότητες ἐγγυώνται τὴν ἐνότητα καὶ τὴ συνεργία ὄλων ἐκείνων τῶν παραγόντων ποὺ συμπλέκονται σὲ ὅποιαδήποτε κατάσταση καλούμαστε νὰ ἀντιμετωπίσουμε. Ἡ ποιμαντικὴ μεθοδολογικὴ πρόταση ποὺ ἐξυπακούεται εἶναι ὅτι ἡ ποιμαντικὴ ἀντιμετώπιση ὅποιουδήποτε προβλήματος δὲν μπορεῖ νὰ γίνεται μονοδιάστατα.

Κάθε ἐνότητα ἀφήνει νὰ διαφανεῖ μία ἢ περισσότερες διαστάσεις ποὺ πρέπει νὰ ληφθοῦν ὑπόψη ἂν θέλουμε νὰ ὀριοθετηθοῦν οἱ προοπτικὲς ἐπιλύσεως τῶν προβλημάτων ποὺ ἀντιμετωπίζει ἡ Ἐκκλησία στὴν ἀσκηση τῆς ποιμαντικῆς τῆς διακονίας. Ἡ ποιμαντικὴ προσέγγιση συνε-

πῶς ὀφείλει νὰ εἶναι πολυδιάστατη· αὐτὸ μάλιστα διαγράφει ἀνάλογα καὶ τὴ μέθοδο τῆς Ποιμαντικῆς, ἡ ὁποία καλεῖται νὰ οἰκοδομήσει τὴν τακτικὴ τῆς πάνω σὲ τρεῖς τουλάχιστον διαστάσεις: τὸν Θεό, τὸν Ἄνθρωπο καὶ τὸν Κόσμο, χωρὶς αὐτὸ νὰ ἀποκλείει καὶ ἄλλες ἐπὶ μέρους

διαστάσεις. Ποιμαντικὴ λοιπὸν πολλῶν διαστάσεων ἢ ἂν θέλετε πολλαπλῶν διαδρομῶν στὸ χρόνο καὶ τὸν χώρο, ἔτσι ὥστε νὰ πραγματοποιηθεῖ ἡ ἐπιθυμητὴ κοινωνία καὶ ἐπικοινωνία.

ΝΕΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ

Ἀλεξ. Μ. Σταυροπούλου, Η ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑ ΤΩΝ ΕΙΚΟΝΩΝ (ποιμαντικὴ προσέγγιση). «Φυλλάδια ἐπικαιρότητος», ἀριθ. 34. Ἀθήνα 1994, σσ. 56.

Στὸν χώρο τῆς ποιμαντικῆς ἐπικοινωνίας τῆς Ἐκκλησίας μὲ τὸ λαό, ἀνήκει καὶ ἡ ποιμαντικὴ προσέγγιση τῶν «εἰκόνων», οἱ ὁποῖες συνήθως προβάλλονται στὴν κοινωνία μας ἀπὸ τὰ σύγχρονα μέσα ἐπικοινωνίας (ραδιόφωνο, τηλεόραση, τύπο, διαφημίσεις κ.ἄ.) καὶ ἐκπέμπουν συνήθως ποικίλα μηνύματα. Μὲ τὴν προσέγγιση αὐτὴ ἐπιχειρεῖται ἄμεση ἀναφορὰ καὶ «παραπομπὴ» τῶν εἰκόνων - μηνυμάτων στὶς ἀλήθειες τοῦ Εὐαγγελίου, μὲ τὴ βοήθεια ὁδηγητικῶν εἰκόνων, ὥστε νὰ ἐλευθερωθοῦμε ἀπὸ τὴν «αὐτοκρατορία» τῶν εἰκόνων ποὺ γοητεύουν, ἀλλὰ ταυτόχρονα καὶ μᾶς καταδυναστεύουν.